

Årsplan for
Soltunet familiebarnehage
2016-2017

Hverdagen skal være preget av
Trygghet, trivsel, tillit, læring, glede, varme og omsorg
Alle skal møtes med respekt, og bli verdsatt som de er!

Innhold

1. Informasjon om Soltunet familiebarnehage	3
2. Årsplanen hensikt:	4
3. Barnehagens formål og innhold	4
4. Hvordan vi jobber med danning:	5
5. Rammebetingelser:	5
6. Foreldreråd og samarbeidsutvalg	6
7. Foreldrebetaling:	6
8. Matpenger:	7
9. Fester og foreldrekafe	7
10. Foreldremøter	7
11. Foreldresamtaler	7
12. Bursdagsfeiring	7
13. Overgang fra barnehage til skole	8
14. Barnehagens dagsrytme	9
15. Månedspaner - Ukepaner	9
16. Barnehagens planer	10
17. Barns rett til medvirkning (Rammeplanen §1,5)	12
18. Plan for barnehageåret/emneplan	13
19. Rammeplanens syv fagområder	15
20. Vurdering og dokumentasjon	18
21. Vurderingsområde 2016/2017	18
22. Satsingsområde: Språk/supplerende kommunikasjon. Sosial kompetanse med vekt på lek. ..	19
23. De utrolige årene. – www.dua.uit.no	20
24. Trygg i Fjell www.tryggifjell.no	22
25. Progresjon	22

1. Informasjon om Soltunet familiebarnehage

- Soltunet familiebarnehage er en privat familiebarnehage som startet opp august i 1998
- Det har vært to eiere av barnehagen, og i dag drives den av Soltunet Drift A/S - org. 982 059 682
- Vi samarbeider med andre barnehager (førskolebarna)
NB! Ingen førskolebarn 2016-2017.

Personalet 2016/2017

Stilling	Navn	Dager i barnehagen
Styrer/daglig leder	Ann-May A. Eltvik	Mandag til fredag (minus torsdag)
Pedagogisk leder/veileder	Ann-May A. Eltvik	Torsdag (kontordag)
Assistent	Marta Anne Alvær	Mandag til fredag
Assistent	Elin Grundvåg	Mandag-tirsdag-fredag
Assistent	Ellen Ågotnes	Torsdag
Støtteassistent/Fjell kommune	Anita Ulveseth	Onsdag-torsdag- fredag
Spes.ped/vernepleier/kommunen	Hanne Ulveseth Mikalsen	Mandag-onsdag- torsdag

Soltunet familiebarnehage har meget god voksendekning!

2. Årsplanen hensikt:

- Årsplanen blir skrevet i tråd med Lov om barnehager og Rammeplanen for barnehager
- Dette dokumentet danner utgangspunkt for det pedagogiske arbeidet, og er et arbeidsdokument/verktøy for de ansatte.
- Den er bygd på erfaringer vi har fra tidligere årsplaner, evalueringer og et kontinuerlig arbeid med å videreutvikle personalet.
- Foreldrenes medvirkning er viktig. Dette samarbeidet er lovfestet i § 4 i «Lov om barnehager» som sier at alle barnehager skal ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg.
Derfor går vi gjennom forslag til årsplan på foreldremøte, der foreldrene også kan si sin mening og komme fram til eventuelle innspill til planen. Deretter skal den godkjennes i samarbeidsutvalget.

3. Barnehagens formål og innhold

Ifølge revidert rammeplan (2011) er barnehagens formål å ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning for allsidig utvikling i samarbeid og forståelse med barnas hjem. Hos oss i barnehagen handler **omsorg** både om relasjoner mellom voksne og barn, samt om barnas omsorg for hverandre. God **omsorg** styrker barnas forutsetninger for å utvikle tillitt til seg selv og andre.

Danning handler for oss å lede og veilede barna til å leve etter de normer og regler som samfunnet forventer. Men **danning** er en livslang prosess hvor vi i barnehagen kun kan start på barnets utvikling ved å gi den opplevelser til å reflektere over egne handlinger, gi barna utfordringer og muligheter til å tilegne seg kunnskap og ferdigheter, samt støtte dem i å handle omsorgsfullt og etisk riktig.

Barnehagen har siden 2011 vært organisert under Kunnskapsdepartementet, og dette betyr at barnehagen betraktes som en viktig del av den livslange læringsprosessen og det første steget i utdannings-systemet. Stortingsmelding 41 som er en kvalitetsmelding legger stor vekt på at barnehagen skal være en lærende organisasjon. Vi er opptatt av læring og fornying, for oss betyr det at vi holder oss oppdatert på ny kunnskap og forskning på barnehagefeltet.

4. Hvordan vi jobber med danning:

- Barna skal få være seg selv, og det skal være lov å prøve å feile
- Gutter og jenter skal gis like muligheter
- Vi skal respektere barnas følelser
- Etikk er tema på personalmøter
- Omsorg: Barna skal ivaretas på en god måte i hverdagen. Barn trenger å føle seg elsket og være betydningsfulle for noen. I Soltunet familiebarnehage skal alle barna bli sett, og akseptert slik vi er skapt
- Vi legger vekt på å anerkjenne at barna er verdifulle fordi de er til, ikke på grunn av det de gjør eller sier. Vi ønsker å gi barna konstruktive tilbakemeldinger når barna mestrer noe eller gjør noen gode handlinger
- Vi skal undre oss sammen med barna. Barnas spørsmål, tanker og funderinger om liv og død skal bli tatt på alvor. Vi stiller barna åpne spørsmål for å få barna til å fortelle, i stedet for ja/nei spørsmål.
- Både voksne og barn skal ha respekt for omgivelsene, menneskene og naturen
- Vi vektlegger å være leken og bruke humor, og ivareta barns lek og humor.

5. Rammebetingelser:

Åpningstider og ferier:

- Barnehagen er åpen mandag til fredag kl. 07.20-16.20.
Åpnings- lukketiden MÅ overholdes strengt!
- Barnehagen holder stengt julaften og i romjulen.
- Lille julaften og onsdag før skjærtorsdag stenger vi kl. 12.
- Barnehagen er stengt 5 planleggingsdager i året (Fjell kommunen).
- Planleggingsdager: 12/9- 11/11-16 - 3/2 - 24/3 - 26/5-17.

Ferier:

- Uke 28 og 29 er fastsatte ferieuken, da er barnehagen stengt.
- De øvrige 2 ukene barna skal ha ferie skal knyttes til disse ukene, slik at de får 4 uker sammenhengende ferier.
- Barnehagen er åpen i skolens høst- og vinterferie.

Taushetsplikt:

- Alle som jobber i barnehagen, enten man er fast ansatt eller vikar, har taushetsplikt og skal levere tilfredsstillende politiattest.

- Personalets taushetsplikt er hjemlet i Lov om barnehager § 21 og forvaltningsloven.
- All informasjon som personalet får om det enkelte barns familieforhold og andre opplysninger, skal IKKE videreformidles uten foreldrenes samtykke.

6. Foreldreråd og samarbeidsutvalg

- For å sikre samarbeide med barnas hjem, har barnehagen ett foreldreråd og ett samarbeidsutvalg.
- Alle foreldre er med i foreldrerådet. «Foreldrerådet skal fremme deres fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø»
- Samarbeidsutvalget blir valgt på foreldremøte om høsten og skal se til at barnehagen blir drevet innen rammen av barnehagens vedtekter. Samarbeidsutvalget har rett til å uttale seg i saker som er viktig for barnehagens innhold, og er med på å godkjenne årsplanen.

Samarbeidsutvalget 2016-2017

- Representant for foreldre/foresatte - Ingvild Vik (951 53 354)
- Representant for foreldre/vara - Maria Dahle (466 10 564)
- Representant for ansatte - Marta Anne Alvær
- Representant for ansatte/vara - Ellen Ågotnes
- Representant for eier - Ann-May A. Eltvik
- Representant for eier/vara - Petter Eltvik

7. Foreldrebetaling:

- Foreldrebetaling er pr. 01.01.16 på kr. 2,655 pr. mnd. i 11 måneder.
- Matpenger er kr. 350,- pr. mnd. Full plass og kr. 200,- for delt plass. Inkludert Yoghurt og frukt (Selvkost).
- Det betales forskuddsvis den 1. i hver måned.
- Redusert foreldrebetaling er aktuelt for de med en samlet inntekt lavere enn kr. 486.750,- for bhg.året 2016/2017 - søknad via Fjell kommune.
- For gratis kjernetid er inntekt grensen kr. 417.000,- Søknad via Fjell kommune.
- Søskenmoderasjon er 30 % for første barn og 50 % for andre barn.

8. Matpenger:

- Barna får et smøremåltid hver dag, i tillegg til yoghurt og frukt/grønsaker. Barna får melk og vann til drikke.
- Til frokost får barna (ordens-vakten) være med å lage til maten og dekke bord. Barna får smøre sin egen mat med litt hjelp.
- En gang i uken får barna varm mat/baking i tillegg og de får være med å tilberede maten.

9. Fester og foreldrekaffe

- Barnehagen arrangerer fester og foreldrekaffe. Dette er frivillig for foreldrene, men vi ønsker at så mange som mulig stiller opp. Barn og foreldre og personalet kommer sammen og koser seg med mat og underholdning. Dette kan være både i barnehagens åpningstid eller på kveldstid.
- Foreldrene har også mulighet til å stille i stand noe dersom det er ønskelig.

10. Foreldremøter

- Vi har foreldremøte om høsten, slik at nye og gamle foreldre får den informasjonen de trenger. Her vil også representanter til samarbeidsutvalget valgt.
- Om våren vil vi evaluere barnehageåret. Vi fortsetter derfor med det som er bra, men ønsker samtidig å strekke oss mot nye mål for å bli enda bedre. (Gjerne innspill fra brukerundersøkelsen)

11. Foreldresamtaler

- Årlig har vi to foreldresamtaler, en om høsten (obligatorisk) og en om våren (frivillig). I den samtalen skal det være gjensidig utveksling av informasjon om hvordan det går med barnet. Personalet skal informere om hvordan barnet trives og generell utvikling. Før samtalen vil personalet forta observasjoner av hvert barn.

12. Bursdagsfeiring

- Bursdagsbarnet er i fokus hele dagen

- Barnet får være ryddesjef og få være med å dekke bordet
- Barnet får krone som personalet har laget og vi synger bursdagssang.
- Barnet får velge sanger og vi ser film i hvilestunden.
- Barna har med noe godt hjemmefra som f.eks. kake, pizza, hot dog, is eller gele. Det er barna og foreldrene som bestemmer.
- Vi pynter bordet med flagg, lys og servietter
- I samlingsstunden får barnet tegninger fra alle barna og en liten gave. Vi synger og kaster barnet opp i luften «skyter raketter» (Antall år- antall ganger).

13. Overgang fra barnehage til skole

- Mål for førskolebarna:
- Å forberede barna på en stor forandring i deres liv, slik at denne overgangen blir noe de ser fram til og gleder seg til. Vi ønsker også å styrke barnas sosiale og faglig kompetanse.
- «Fra eldst til yngst» - veileder, bruker vi førskolegruppen.
- Vi jobber med overgang barnehage skole på følgende måte:
 - - Vi bruker begrepet førskolebarn
 - - Førskole ukentlig med ulike oppgaver
 - - Dialog mellom barnehage hjem før skolestart (foreldresamtaler)
 - - Fjell kommune har utarbeid en egen plan og rutiner dor å sikre en god overgang fra barnehage til skole. Planen ligger på hjemmesiden.
- www.fjell.kommune.no/Documents/OmFjell/Administrasjonen/Skulesjefen/Prosedyrar_overgang_barnehage-barneskule.pdf.
- Barnehagen følger denne planen som sier at barnehage og skole må samarbeide. Planen beskriver besøk til skolen før start. På foreldresamtalen om våren, fyller foreldrene og pedagogisk leder/styrer ut referat/sluttsamtale, sammen med et samtykke fra foreldrene. Vi tror og mener at dette er med på å lette barnas overgang til skolen, og det gir skolen muligheter til å danne seg et godt bilde av klassen før de begynner.

14. Barnehagens dagsrytme

Dagsrytmen viser hva vi gjør i barnehagen hver dag. Gode rutiner er viktig for barna og det skaper forutsigbarhet i hverdagen. Noen ganger velger vi likevel å endre litt på dagsrytmen. Det er for å tilpasse oss behovene som oppstår i barnegruppen. Vi er derfor fleksibel med hensyn til hva denne oversikten viser!

Tid på dagen	Innhold
Kl. 07.20	Barnehagen åpner
Kl. 09.00	Frokost - smøremåltid
Kl. 09.30-10.00	Frilek eller tilrettelagt lek/aktiviteter
Kl. 10.30	Samlingsstund - Gruppetrening (vi har også samling ute)
Kl. 11.00	De yngste barna får bleieskift og er klare for litt lek før soving.
Kl. 12.20	Vi går inn og vasker hender, leser bøker, av og til en liten samling.
Kl. 12.30	Lunsj med matpakke. Litt frukt
Kl. 13.00	<ul style="list-style-type: none">• Rolig aktivitet inne/lesetid• Bleieskift• Ryddetid og forberedelse til å gå ut. (avhengig av årstid og vær)
Kl. 14.00	
Kl. 14.15-14.30	Frukt/yoghurt, ute eller inne
Kl. 14.45 -15.00	Div. aktiviteter ute (eller inne)
Kl. 16.00	Ryddetid ute og inne. Låse inn lekene.
Kl. 16.20	Barnehagen stenger

15. Månedspaner - Ukeplaner

Det blir levert ut månedspaner i forkant av hver måned. Denne planen viser kort oppsummering av forrige måned, hva som skal skje kommende måned. Den viser også hva vi jobber med og viktige dato å merke seg. Ukeplanen blir hengt opp på tavlen i gangen, og her finner dere alt som skal skje i løpet av uken.

16. Barnehagens planer

Det er viktig for barna at vi har faste rutiner og regler, slik at de blir trygge i sin egen hverdag i barnehagen. Vi har derfor noen faste dager i uken med fastsatt program. Dette gjør det også lettere for de voksne å holde oversikten over hva som skal skje. Samtidig ønsker vi å være fleksibel hvis vi ønsker det.

Ukedag	Hva Skjer?	Mål
Mandag	Frilek - tur? To av barna er med på musikk-terapi.	Legge til rette for variert lek sammen med barna - lære nye ord. Barna skal ha det kjekt sammen/samspill.
Tirsdag	Samling på formiddag To av barna - bading? Gymsalen - lære nye begrep. F.eks. ribbevegg. Tjukkasmatte, benker osv.	Lære nye sanger med tegn. Bli trygg i vatn - lek/moro. Fysisk aktivitet. Gleden ved å bruke kroppen er sentralt. Lære nye begrep - med tegn.
Onsdag	Leke-dag Grupper	Ha med leke - lære seg å dele. Div. aktiviteter. Lære seg å vente på tur sosiale ferdigheter. Sosialt samspill.
Torsdag	Samling - (lage mat)	Tilegne seg ferdigheter med f.eks. skjære opp frukt/grønsaker.
Fredag	Samling Tur-dag	Lære seg enda flere sanger/ord, «tegn til tale» Gå turer i nærmiljøet

Her og nå i hverdagen

Viktige oppgaver personalet har:

- Å være tilstede for barna der de er slik at de kan være «Støttende stillas»
- De voksne skal være en inspirator i leken.
- Anerkjennende kommunikasjon. Å lytte til det barna sier, og gi relevant respons, «Du ble redd, hva gjorde deg redd?»
- Å være hjelpsom, hvis det er slik at et plaster må til for at barnet skal kunne fortsette leken sin, skal det få plaster - selv om såret er nesten usynlig.
- De voksne skal være gode rollemodeller.
- Beviste voksne i forhold til konfliktløsning: - **Bruke D.U.Å verktøyet!**
 - Å være en tydelig voksen, i stand til vennlig, men bestemt å rettlede barnet for å bevisstgjøre handlinger og holdninger «Ser du at han ble lei seg da du tok bilen hans?»
 - Observasjon av enkeltbarn, samspill i barnehagegruppen og mellom barn/personalet.
 - Påpeke og reagere ved negativ atferd, men også kunne ignorere. Klargjøring av problemet. Hva var det som skjedde? Hvordan skjedde det? Viktig at vi ikke bruker ordet hvorfor! Barnet får hjelp til å beskrive konflikten (alle har sin opplevelse), hjelpe til å sette ord på følelsene sine og hjelp til å sette seg inn i motparten situasjon.
 - Forslag til løsninger. La alle parter komme til ordet. Vurder løsningsforslag. Det er viktig å få frem hvorfor de ulike løsningene vil virke på dem som er i konflikt, om de for eksempel oppleves som rettfærdige av de involverte. Barnet får hjelp hvordan de skal samarbeide igjen, øvelse i å gi og ta og inngå kompromisser.
 - Valg av løsninger. Alle parter blir enige om en felles løsning. Alle må holde sin del av avtalen. Personalet gir anerkjennelse når konflikten er, eller blir forøkt, løst.
Evaluering. Personalet følger opp barna som har vært i konflikter, ser at leken fortsetter og at avtaler holdes.

Soltunet familiebarnehage

17. Barns rett til medvirkning (Rammeplanen §1,5)

- Barna i Soltunet familiebarnehage har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Personalet skal jevnlig gi barna mulighet til aktiv deltagelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tilrettelegges vekt i samspill med dets alder og modenhet. Personalet skal organisere og planlegge sin pedagogiske virksomhet slik at det gis tid og rom for barns medvirkning.
- Å gi barn medvirkning er ikke det samme som å la barna velge fritt og la dem gjøre som de vil. Det innebærer å skape rom for gode samtaler mellom barn og personalet. I barnehagen skilles det mellom medbestemmelse og selvbestemmelse.
- Medbestemmelse er ofte handlinger der barna får opplevelse av innflytelse, f.eks. hvilken bok skal vi lese, hvor skal turen gå?
- Selvbestemmelse er å bestemme selv og ta egne valg. Å få mulighet til selvbestemmelse er viktig for å bli et menneske som tørr å hevde egne meninger, som greier å tale autoriteter imot, og som kan stå imot gruppepress.

Eksempel på metode:

- For å sikre at alle barna blir sett og hørt må personalet benytte ulike metoder for å fange opp barns signaler. Her bruker vi barneintervju, vennsksregistrering mm. Relevante spørsmål kan være: «Hva er du god på og hva har du lyst til å klare bedre? Hva liker du å gjøre?»

Å gi barn medvirkning og medbestemmelse krever personale som lytter, stiller åpne spørsmål, bekrefter barna i deres følelser, gir oppmuntring, støtte og krever ikke minst TID. Personalet skal hjelpe barna til valg fra gitte rammer. Personalet skal vise en anerkjennende holdning som gir barna rett til å ha egne opplevelser, erfaringer og tanker. Personalet skal hjelpe, støtte og veilede ut fra den enkelte forståelse.

Verdier og holdninger sikres gjennom opplæringsplan og veiledning av personalet.

Soltunet familiebarnehage

18. Plan for barnehageåret/emneplan

Måned	Emne	Mål	Tiltak
August	Innkjøringsperiode	<ul style="list-style-type: none"> Bli kjent Barna skal oppleve trygge og få omsorg 	<ul style="list-style-type: none"> Vi øver på rutiner og regler. Vi gir barna gode lekemuligheter Voksne er lyttende og oppmerksomme
September-oktober	Tema: <ul style="list-style-type: none"> Høst Mørketid Sansene våre Brannvern 	<ul style="list-style-type: none"> At barna skal få mer kunnskap om hva som skjer med naturen om høsten Lære mer om kroppen vår Lære mer om brannvern 	<ul style="list-style-type: none"> Vi ser på forandringer i naturen Sanger om sansene med fokus på hver av sansene. Bruke konkrete. Brannvern, synge sanger og brannøvelse Ring 110
November-desember	Tema: Juleforberedelser	<ul style="list-style-type: none"> Forventninger Kunnskap om hvorfor vi feirer jul Opplive gleden ved å være barn i adventstiden Ha et godt felleskap 	<ul style="list-style-type: none"> Advent og juleforberedelser Juleevangeliet Nissefest Luciafest Julefrokost Vektlegger å GI gaver- ikke få. Besøke og lage pepperkakehus til utstillingen på «Kvednatunet».
			GOD JUL !

Måned	Emne	Mål	Tiltak
Januar	Tema: Vinter	<ul style="list-style-type: none"> • Oppleve gleden med vinterlek ute • Lære barna hvordan man skal kle seg når det er kaldt ute. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utelek • Snakke om vinteren, tar kjenner på snøen • Bruke akebrett • Lage snømann etc. • Kle oss etter været, votter
Februar	Tema: Karneval Samisk kultur - Nasjonaldag 6.feb	<ul style="list-style-type: none"> • At barna skal få oppleve gleden ved å kle seg ut- • Felles glede med karnevalfest. • Få kjennskap til at samene er en del av den norske kulturen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Karnevalfest med barna i fokus. • Gøy å kle seg ut. Nye sanger/dans • Samisk tradisjon og kultur.Flagg. • Se på ulike konkreter fra samene
Mars -april	Vår og påske	<ul style="list-style-type: none"> • Vårtegn, naturen våkner. • Hvorfor vi feirer påske. • Kirken? 	<ul style="list-style-type: none"> • Turer i nærmiljøet • Synger vårsanger • Påskebudskapet og lage påskekylling etc.
Mai	Vår 17.mai- forberedelse. Tur til byen	<ul style="list-style-type: none"> • Barna skal oppleve gleden ved å se nytt liv tar til i naturen. • Fellesskap tur 	<ul style="list-style-type: none"> • Plante frø • 17.mai feiring • Flagg, is og tog • Tur til Fløyen eller Akvariet
Juni	Livet i fjæren og nye markblomster Sommerfest med foreldrene	<ul style="list-style-type: none"> • Få kjennskap til naturen. • Glede av å stelle til fest 	<ul style="list-style-type: none"> • Finne insekter og småkryp • Finne krabber og skjell. • Undre oss sammen. Kos
Juli	Sommer og ferie!	<ul style="list-style-type: none"> • Glede å være ute i solen 	<ul style="list-style-type: none"> • Lager mat og spiser ute • Kjøper is og griller.

19. Rammeplanens syv fagområder

Rammeplanen for barnehagen forteller oss om ulike fagområder som barnehagene skal jobbe med. For hvert fagområde er det formulert mål for arbeidet for å fremme barnas utvikling og læring. Dette skjemaet viser hvordan vi i Soltunet familiebarnehage jobber med disse fagområdene.

Fagområder	Hva gjør vi	Mål
1. Kommunikasjon, språk og tekst	<ul style="list-style-type: none">• Bevisstgjøring av personalets av eget språk og kommunikasjon• Samlingsstunder som består av høytlesing, fortellinger, sanger. Blader, rim og regler.• Barna får møte tall og symboler hver dag gjennom å dekke på bordet, gjenkjenne bokstaver og ord.• Barna får øve på å lytte og kommunisere i samlingsstunder, både verbalt og nonverbalt. «tegn til tale».• Vi vil legge til rette for god lek, slik at barna kan utvikle egne språkferdigheter.	<ul style="list-style-type: none">• Gjennom arbeidet med kommunikasjon, språk og tekst, skal barnet lytte, observere og bruke språket aktivt.• Barna skal bli kjent med sanger, bøker bilder og media.• Utvikle begrepsforståelse.• Variert ordforråd.• Uttrykke følelser• Positivt forhold til tekst og bilde, bli kjent med lyder og rytmer i språket, bli fortrolig med tall- og bokstavsymboler.
2. Kropp, bevegelse og helse	<ul style="list-style-type: none">• Vi er i gymsalen en gang i uken. Der har vi sansemotoriske leker der bevegelse av kroppen, mestring og godt felleskap står i fokus.• Håndvask og hygiene• Kosthold• Førstehjelp	<ul style="list-style-type: none">• Barna skal få oppleve kroppslig mestring, varierte bevegelser, motorikk og rytme, dans og bevegelser.• Barnehagen skal sørge for at barna får gode erfaringer med friluftsliv, uteliv, natur og miljø.• Sundt pålegg• Lære barna det grunnleggende i førstehjelp.

<p>3. Etikk, religion og filosofi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Daglig ros, positive kommentarer. • Være gode rollemodeller • Yte god hjelp og omsorg til barn og andre voksne. • Skape undring-filosofere over de «store» livsspørsmål, eventyr, ulike tradisjoner som markeringer av karneval, påskefrokost, 17-maiforberedelser osv. • Økt fokus på etikk i arbeidet med media - mobil, pc mm. 	<ul style="list-style-type: none"> • Erfare at grunnleggende spørsmål er vesentlige, tilegne seg samfunnets grunnleggende normer og verdier, utvikle toleranse og interesse for hverandre. • Respekt for hverandres bakgrunn, toleranse og respekt. • Innsikt i kristne grunnverdier • Kjennskap til kristne høytider og tradisjoner. • Andre kulturer - livssyn. Mangfold.
<p>4. Kunst, kultur og kreativitet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Barna skal ha tilgang til å klippe, lime, male og lage kunstutstilling • Vi lytter til ulik musikk, klassisk, pop, folkemusikk fra Norge og andre land. • Vi har musikkksamlinger og barna får uttrykke seg estetisk gjennom instrumenter, rytme og sang. 	<ul style="list-style-type: none"> • Barnehagen skal gi barna mulighet til å oppleve kunst og kultur. • Besøke bibliotek på konserter osv. • Drama og rollelek og utkledding. • Ansiktsmaling, snekre og spikre. • Skape undring i skogen, bygge hytte.
<p>5. Natur, miljø og teknikk</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Følge naturen gjennom årstidene. • Rydde opp etter seg selv og andre i naturen. • Undersøke funn i naturen. • Samtale om det som skjer i naturen. • Ute i all slags vær • Bruke verktøy. • Erfaring med digitale verktøy 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppleve nærmiljøet, barna skal bli kjent med og få forståelse for planter og dyr, landskap, årstider og vær. • Gå til Angeltveit-vannet. • Gå til sjøen -saltvann. • Lære seg å bruke I-pad og andre digitale verktøy.

<p>6. Nærmiljø og samfunn</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oppleve nærmiljøet, mate ender. • Likhet mellom jenter og gutter • Personalet arbeider med at alle barna er verdifulle og viktige for fellesskapet, og arbeider for et inkluderende miljø som motvirker mobbing og rasisme. 	<ul style="list-style-type: none"> • Barnehagen skal bidra til at barna møter verden utenfor familien med tillit og nysgjerrighet. • Barna skal utvikle tillit til egen deltakelse og påvirkning av fellesskapet, og forståelse for ulike tradisjoner og levesett. • Gå og mate endene. Besøke de gamle på sykehjemmet. • Låne ulike bøker om andre kulturer.
<p>7. Antall, rom og form.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Matematikk er redskap for å forstå og beskrive verden og egne handlinger. • Vi spiller kort og terningspill. • Barna lærer å sortere/telle ved hjelp av å rydde. Telle hverandre • Personalet legger til rette for at barna får erfaringer med ulike typer målenheter, måleredskaper, avstander, vekt, volum og tid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Utforske og leke med tall og former, mønster og størrelser, matematiske begreper, sortere og sammenligne, erfare plassering og orientering og på den måten få utvikle sine evner til lokalisering.

20. Vurdering og dokumentasjon

Rammeplanen sier «Kvaliteten i det daglige samspillet mellom mennesker i barnehagen er en av de viktigste forutsetningene for barn utvikling og læring, Barnegruppen og det enkelte barns trivsel skal derfor observeres og vurderes fortløpende»

Foreldrene vil oppleve dokumentasjon gjennom blant annet årsplanen, månedsplan, ukeplan, bilder og annet.

Barnehagen baserer sitt arbeid og sine planer på systematisk vurdering gjennom året. Vurderingene danner grunnlaget for neste års planer, dette blir gjort på planleggingsdager og personalmøter.

Kvalitetssikring i barnehagen handler om å forme barnehagen slik det er best for barna, der vurdering av vårt arbeid er et nøkkelord for god utvikling.

- Det handler om å skape et miljø som fremmer læring og utvikling i det
- Ifølge rammeplanen er vi pliktig til å vurdere barnehagen som pedagogisk virksomhet kontinuerlig.
- Fokuset skal være rettet mot samspillet barna i mellom, mellom barn og personale.
- Dette året har vi valgt å fokusere på barns rett til medvirkning gjennom problemløsning, og voksenrollen i lek.
- Ved å gjøre vurderingsarbeidet vårt tilgjengelig for andre, kan det bidra til en åpen og bred debatt om barnehagens mål, innhold, oppgaver og kvalitet.
- Vurderingen er også viktig for å kunne fornye virksomheten og barnehagen som organisasjon.

21. Vurderingsområde 2016/2017

Problemløsning: Hva gjør vi når det oppstår konflikt mellom barna?

- Mål for barna: Barna skal få erfare at de kan løse konflikter ved å bruke språket/språkene sine.
- Mål for personalet: Personalet skal bli mer bevisst på eget språk og kommunikasjon når barn er uenige. Og veilede barna til å løse konflikter. Et av de viktigste områdene vi kan gi barn medvirkning i, er ting som angår dem direkte. Gjennom barnehagehverdagen kan barn lett komme i situasjoner der det oppstår «uenighet» både i forhold til andre barn og til

voksne. Da er det viktig at barnets egne synspunkt får komme fram, slik at de selv får komme fram til løsning.

- Vi bruker problemløsningen som vi har lært fra Rettlederteamet i Fjell kommune. DUÅ.
 - Vi bekrefter følelsene
 - Vi hjelper barna med å definere et problem.
 - Vi tar barnet med på å finne frem til mulig løsning.
 - Vi er positive og oppfinnsom
 - Vi oppmuntrer barna til å tenke igjennom diverse konsekvenser, og forskjellige løsninger.
 - Vi ser på selve prosessen med å lære hvordan man ser på konfliktsituasjoner som er viktig, heller enn å finne frem til de riktige svarene.

Vi skal jevnlig vurdere ved hjelp av praksisfortellinger og observasjoner hvordan voksne og barn drar nytte av denne formen for problemløsning. På denne måten sikrer vi at alle barn får være med på å løse konflikter de selv havner i. Dette bidrar til at barna trener opp sine sosiale ferdigheter, og blir mer rustet for å møte konflikter og utfordringer i løpet av livet.

22. Satsingsområde: Språk/supplerende kommunikasjon. Sosial kompetanse med vekt på lek.

- Mål for barna: Gjennom voksne tilstedeværelse og undring i leken ønsker vi at barna utvikler god sosial kompetanse.
- Mål for personalet: De voksne skal tilegne seg mer kunnskap om barns lek og voksenrollen i barns lek. Øke kunnskap om holdninger til barns lek og språklig bevissthet. Bruke tegn til tale og ha visuelle samlinger.

For oss et det å jobbe med sosial kompetanse noe av det viktigste vi gjør i barnehagens hverdag. Dette året ønsker vi å legge enda bedre til rette for lek, og se på voksenrollen.

- Leken har en fremtredende plass i barnehagen og har en egenverdi i seg selv.
- Barna uttrykker seg gjennom leken, utvikler seg og lærer sosial kompetanse.
- Rammeplanen vektlegger et helhetlig syn på læring, der lek, omsorg og læring opptrer samtidig-

- Gjennom leken utvikler også barna språket sitt og lærer sosiale regler. Vi ønsker at barna skal oppleve god lek ved at barna kan leke sammen med andre barn. Dette forutsetter at personalet legger det fysiske miljøet til rette, er oppmerksomme på hva som foregår i leken og observerer barna i leken.
- Lek og læring hånd i hånd, og lek er barnas måte å lære på. Vi skal FREMME LEKEN og da vil barna trenge voksne som aktive deltakere og gode støttespillere.
- Vi ønsker å legge enda bedre til rette for variert og god lek, og at barnas leker skal være mer tilgjengelig.

Hvordan vi hjelper barna å komme inn i leken.

- Vi sier til barnet at det kan gå nærmere de andre og stoppe opp en stund.
- Vi ber barnet vente og se på hva de andre holder på med.
- Vi gir forslag til barnet om noe hyggelig barnet kan si om det de andre holder på med.
- Vi ber barnet spørre fint om å få være med i leken.
- Vi hjelper barnet til å godta svaret.

23. De utrolige årene. – www.dua.uit.no

Dette er et program for å øke barna sin sosiale kompetanse, bedre samarbeid mellom barnehage og hjem og god gruppeledelse av voksne og dermed finne en FELLE PLATTFORM i barnehagen.

- Mål for barna: Gjennom voksnes tilstedeværelse og undring i leken ønsker vi at barna utvikler sosial kompetanse.
- Mål for personalet og voksenrollen i barns lek: Økt kompetanse om holdninger til barns lek og De voksne skal tilegne seg mer kunnskap om barns lek og være språklig bevisst.

For oss er å jobbe med sosial kompetanse noe av det viktigste vi gjør i barnehagens hverdag. Dette året ønsker vi å legge enda bedre til rette for lek og voksenrollen.

For å stimulere til lek ønsker vi å:

- Gi god tid, ro og rom for lek.
- Stimulere til lek gjennom tilrettelegging, materiell og utstyr.
- Ta utgangspunkt i barnas lyster og interesser.
- Stimulere fantasi, blande annet ved å ha magiske samlingsstunder der vi «reiser» til fantasi-land og fokus på fortellinger/eventyr.
- Ha involverende engasjerte voksne som har kunnskap om lek, språk og kommunikasjon. Bruke tegn til tale/visuell.

For å stimulere til læring ønsker vi:

- Jobbe kontinuerlig med barnehagens miljø for å skape trivsel og variert lek.
- Gripe fatt i barnas innspill og interesser, og la dem få være med å medvirke i barnehagens planer.
- Presentere barna for nye opplevelser og ny kunnskap gjennom ulike tema.
- Styrke de voksnes kompetanse gjennom veiledning, kurs og bøker/litteratur.

Hvordan vi legger til rette for et godt språkstimulerende arbeid:

- I samlingsstundene har vi bilde av barna, sanger og bilder/bevegelser og vi bruker dukker/konkreter. Disse visuelle hjelpemidlene hjelper barna til å forsterke språket deres, både det verbale og nonverbale.
- Vi ønsker å være gode språkmodeller for barna, slik at barna kan få et godt utgangspunkt for egen språkutvikling og mestre de utfordringene de møter.
- Personalet jobber konkret med bevisstgjøring av eget språk, med barns språkutvikling og ulike måter å kommunisere på.
- Det er også språklæring gjennom musikk, rim og regler. Det er derfor viktig del av det pedagogiske innholdet vi vektlegger.

24. Trygg i Fjell www.tryggifjell.no

Dette er et program om mobbing. Det er 20 barnehager som er med på dette prosjektet. * «Mobbing er et overgrep»

- Prosjektet er kalla «Trygg i Fjell» og skal være en intensivering av arbeidet mot mobbing i Fjell kommune. Prosjektet startet som et skoleprosjekt, men som nå er utvidet til barnehagene. Godt forebyggende arbeid starter før bar tar til i skolen.
- Mandatet til prosjektet er å utvikle og implementere en «Fjell-modell» i arbeidet mot mobbing, og visjonen er at lokalmiljø og fagmiljø kjenner hverandre og samarbeider i arbeidet mot mobbing og for et trygt miljø for barn og unge.

25. Progresjon

Rammeplanen sier om læring; «barnehagen skal styrke barns læring i formelle og uformelle lærings situasjoner. Det er ikke hensiktsmessig å trekke et klart skille mellom formelle og uformelle lærings situasjoner. Begge har en pedagogisk hensikt. Arbeidet med fagområdene må tilpasses barnas alder, interesser, barnegruppens sammensetting og øvrige forutsetninger»

- Eksempel på metode: En skogstur kan inneholde alt fra naturglede («hør fuglesangen»), miljøbevissthet («vi samler både vårt og andres bær i skogen»), matematikk («studere bladenes form og tråder»), kunst (mal det du ser»), filosofi («hvem lager skyene?»), nærmiljø («her hører vi til») mm. De ulike aldersgruppene vil få ulike utfordringer og dermed etter hvert utvidet kunnskap. Kunnskap om fag, men også erfaring om egen mestring.

Eksempel på progresjon

Språk, tekst og kommunikasjon	1-2 år	3-4 år	4-5 år	5-6 år
	<p>Kommunikasjon gjennom blikk og mimikk, enkle ord og setninger. Lytte og «ta ordet».</p> <p>Erobre melodien i språket. Før ord kan uttales.</p> <p>Knytte gester til handling.</p> <p>Begrepstrening på det nære og synlige.</p> <p>Naturlig kroppskontakt i de daglige rutinesituasjonene.</p> <p>Kommunisere trygghet.</p> <p>Konkreter, språkposer, sang-kort og lignende.</p>	<p>Videreutvikle begrepsforståelsen.</p> <p>Forme ord og korte setninger.</p> <p>Lyttetrening.</p> <p>Sette ord på ønsker.</p> <p>Utvide symbolforståelse.</p> <p>Se sammenheng mellom ord og bilde.</p> <p>Skille mellom lyder og mimikk.</p> <p>Bygge vennskap på naturlig relasjoner.</p>	<p>Utvikle samtalen til å strekke seg over lengre tid.</p> <p>Sette ord på følelser.</p> <p>Få innblikk i rytmen i språket.</p> <p>Bevisstgjøring på å bruke språket i konfliktløsning.</p> <p>Oppmuntre til å fortelle historier.</p> <p>Styrke kommunikasjonen i gruppe.</p>	<p>Utvikle variasjoner innen språket.</p> <p>Progresjoner og bøyninger.</p> <p>Øke kjennskapen til medier.</p> <p>Sammenheng mellom tale og skrift.</p> <p>Utvide det abstrakte begrepsapparatet.</p> <p>Samtale om hvordan vi snakker til og med hverandre.</p> <p>Tall og bokstaver blir en del av dagliglivet i bhg.</p> <p>Gjenkjenning.</p> <p>Lytte til andres historier.</p>

Tiltak i ulike aldersgrupper

<p>I- åringer</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Å ha felles samlinger utvikler barna sine relasjoner seg imellom. Barna må oppleve verdien av å være sammen med andre (måltid og garderoben). Bleieskift er god arena for å stimulere språkutviklingen. Viktig med beskrivende kommentarer og vi må «dusje» barna med ord. <ul style="list-style-type: none"> • I frileken blir barna kjent med sine egne følelser og reaksjoner. Det er alltid en voksen i nærheten som kan være der som støtte i leken. • Gjennom sang/rim-regler og musikkaktiviteter utvikler en språket.
<p>2- åringer</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Viktig å bruke kroppen på ulike måter for å utvikle balansen og få god kroppskontroll. • Turer i ulike terreng og vi bruker gymsalen en gang i uken hvor vi har ulike aktiviteter. Krype, kaste, hoppe. • Daglig rutineøvelser og selvstendighetstrening som av- og påkledning gir mestring. • Voksne gir ros, godkjenning og oppmuntring.
<p>3-4 åringer</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oppmuntre til godt samarbeid og ta hensyn til hverandre i hverdagsaktiviteter som rydding, av-påkledning og i lek. • Stimulere barnet til «lese» bøker, bruke rim og regler. • Arbeide med ulike tema som utvikler barna sin lek, finne sin rolle og forstå leken sine regler. • La barnet utforske seg i uteleken, klatre, sykle, springe, hoppe, balansere, disse osv. • Lære barna å håndtere konflikter gjennom å si ifra og spørre (Duå). • Gi barna godkjenning og ros, og ha fokus på at de mestrer.
<p>5- åringer</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Barna må få oppgaver som utvikler samarbeid. Lek med bokstaver tall o.l. • Gi barna ansvar i forhold til de yngste barna, finne gode løsninger og gode svar. Forberede skolestart. • Stimulere deres vitebegjær

--	--